

Uchazeč: Národní knihovna České republiky
Název projektu : Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu : koordinace, hudba, knihovnictví a informatika
Řešitel: PhDr. Bohdana Stoklasová

F3 A**Průběžná zpráva o realizaci projektu za rok 2004*****Stručný přehled dílčích cílů projektu splněných v uplynulém období v souladu s cíli, stanovenými v návrhu projektu pro rok 2004***

Cílem projektu je **koordinace tvorby oborových informačních bran v českých knihovnách a vědeckých a výzkumných pracovištích a vytvoření oborových informačních bran pro obory hudba a knihovnictví a informatika**, pro které je Národní knihovna ČR ústřední oborovou knihovnou.

S tvorbou oborových informačních bran je spojena řada činností:

Výběr zdrojů: Výběr informačních zdrojů na internetu. Nelze provádět automaticky, intelektuální vklad je zde nezbytný. Musí existovat jasná, písemně zdokumentovaná kritéria výběru.

Správa elektronické sbírky: Systematická a pravidelná práce spojená s údržbou a rozvojem elektronické sbírky založená na předem definovaných kritériích.

Správa klasické sbírky [fondu]: V ideálním případě jsou oborové informační brány napojeny na kvalitní klasické sbírky (fondy) v daném oboru. Tato vazba je důležitá zejména u oborů, kde jsou výzkum a studium stále silně navázány na klasické dokumenty a význam elektronických zdrojů zde není rozhodující.

Popis zdrojů: Popis zdrojů musí být jednotný a odpovídat mezinárodním standardům.

Tematická klasifikace: Všechny zdroje jsou v zájmu zajištění jednotného předmětového přístupu indexovány podle určitého klasifikačního schématu. Věcné zpracování na bázi přirozeného jazyka je založeno na intelektuální obsahové analýze a využívá souboru řízených selekčních termínů (předmětových hesel, deskriptorů).

Správa systému (systémů) pro ukládání a zpřístupnění zdrojů: Je nutné mít kvalitní systém umožňující snadné ukládání zdrojů a především jejich efektivní a uživatelsky příjemné zpřístupnění [plánováno využití výsledků a nástrojů projektu Jednotná informační brána].

V předloženém projektu byl uveden **harmonogram dílčích cílů pro rok 2004** takto:

V roce 2004 dojde k *rozšíření počtu instancí SFX* a pro všechny obory bude diferencována nabídka přidávaných služeb. Ke zkvalitnění nabídky a dostupnosti zdrojů dojde tedy v rámci celého universa. K markantnímu posunu dojde u oborů, pro něž budou v rámci projektu vytvářeny *plnohodnotné oborové brány* se zajištěním všech činností uvedených výše. Rok 2004 bude ve znamení ladění kritérií výběru, standardů a modelu tvorby záznamů v rámci jednotlivých oborových bran i způsobu jejich integrace a ladění návaznosti věcného zpracování.

Rozšíření instancí SFX a tvorba plnohodnotných oborových informačních bran

V rámci programu 1N nebyla většina projektů oborových informačních bran schválena a zároveň nebyl schválen „páteří“ projekt pro Jednotnou informační bránu, který měl umožnit technologické zastřešení českých oborových informačních bran. V rámci programu VISK byly v roce 2004 (v návaznosti na schválení prostředků pro navazující práce v rámci 1N) zakoupeny 2 samostatné SFX instance pouze pro oborové informační brány pro obory hudba a knihovnictví a informační věda. Oborová informační brána pro oblast medicíny MedGate, jejíž projekt byl v rámci 1N schválen, pokračovala v řešení vlastní cestou bez návaznosti na projekt Koordinace tvorby oborových informačních bran. K avizovanému markantnímu posunu tak došlo pouze u oborů hudba a knihovnictví a informační věda, které spadají do oborové gesce NK ČR.

Ladění kritérií výběru, standardů a modelu tvorby záznamů v rámci jednotlivých oborových bran i způsobu jejich integrace a ladění návaznosti věcného zpracování

Tato oblast řešení byla (na rozdíl od možností rozšíření SFX instancí a navazujících služeb) méně závislá na objemu prostředků přidělených z programu 1N. Navzdory zkrácené době řešení i objemu finančních prostředků se podařilo vytčené cíle v této oblasti beze zbytku splnit. Bylo rozhodnuto o *technologii tvorby oborových informačních bran pro obory hudba a knihovnictví a informační věda a míře závislosti na projektu JIB, o způsobu tvorby záznamů a jejich prezentace* (formát, vazba na autority, prezentace). Byla vytvořena *sada metodických příruček pro tvorbu oborových informačních bran v ČR*, které mají obecnou platnost a jsou využitelné i v rámci dalších oborových informačních bran. Tímto byla splněna část koordinační roviny projektu. Další část koordinačních činností využitelných i mimo obory hudba a knihovnictví a informační věda proběhla

Uchazeč: Národní knihovna České republiky
 Název projektu : Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu : koordinace, hudba, knihovnictví a informatika
 Řešitel: PhDr. Bohdana Stoklasová

v oblasti věcného zpřístupnění – jednalo se zejména o ladění skupin Konspektu pro jednotlivé obory, dále o vývoj a aplikaci nástrojů pro řízenou indexaci v různých oborech a přidělování anglických ekvivalentů v rámci věcných autorit.

Technologie tvorby oborových informačních bran pro obory hudba a knihovnictví a informační věda a míra závislosti na projektu JIB

Rozhodnutí o způsobu tvorby, provozu a prezentace výsledků obou informačních bran a míře jejich závislosti/nezávislosti na projektu JIB a možnostech i mezích systémů MetaLib a SFX pro tvorbu oborových informačních bran bylo pro další rozvoj projektu zcela klíčové.

MetaLib: Cílem vývoje je vytvoření technologického prostředí pro provoz 2 (cílově 24) samostatných oborových bran při zachování centrálního řešení s použitím jediné instalace systému MetaLib. Každá samostatná brána bude mít samostatné portálové prostředí, které umožní individuální nastavení a specifikace, ale zároveň zachová společné prvky, aby se uživatelé i při práci s více branami pohybovali v jednom prostředí. Uživatelské rozhraní oborových bran bude postaveno na portálovém řešení, které umožňuje integraci nezávislých portálových prvků, tzv. portletů. Kandidátem takového řešení je produkt Oracle Application Server, který je v současné době testován. Portálové řešení bran bude obsahovat v první řadě funkcionalitu současné verze JIB, tedy ucelenou sadu předmětově zařazených informačních zdrojů (kategorie Konspektu), paralelní vyhledávač s podporou centrální autentikace a autorizace pro všechny zdroje. Tyto funkce bude každá brána využívat prostřednictvím centrální instalace MetaLibu pomocí API ve formě jednoho portletu. Výhodou bude webové grafické rozhraní zcela nezávislé na MetaLibu, které bude uzpůsobeno požadavkům uživatelů bran. Každá oborová brána bude obsahovat vlastní skupiny Konspektu spadající do daného oboru, vlastní nabídku zdrojů a vlastní uzpůsobený vzhled. Tento portlet bude rozšířen o další portlety, které uživatelům přinesou další informace spojené s daným oborem (krátké zprávy, RSS zprávy z online zdrojů, ankety, fóra atd.).

SFX: V prostředí portálu oborových informačních bran postaveném na některém z nástrojů pro budování portálů, budou přidáné služby SFX nabízeny konzistentně s ostatními službami portálu. Pro každou z oborových bran poběží samostatná instance SFX a všechny instance budou součástí jedné centrální instalace SFX serveru. Centrální instalace umožní sdružování nabídek společných služeb oborových bran, jednodušší správu a zastřešení jednou instancí SFX s obecnou nabídkou služeb, která je uživatelům známa ze stávající verze JIB. Nabídky služeb generované SFX instancemi oborových informačních bran budou pomocí API integrovány do prostředí portálu. Zároveň bude možné nabídky služeb SFX používat ve standardním, nativním rozhraní SFX serveru. Míra závislosti/autonomie na JIB v zásadě odpovídá původnímu konceptu

Uchazeč: Národní knihovna České republiky
Název projektu : Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu : koordinace,
hudba, knihovnictví a informatika
Řešitel: PhDr. Bohdana Stoklasová

a je vyjádřena i obecným návrhem vzhledu úvodních stránek obou oborových bran:

Vzhled úvodních stránek:

Způsob tvorby záznamů a jejich prezentace

Důležitým strategickým rozhodnutím bylo rozhodnutí o způsobu tvorby záznamů pro oborové informační brány a volba formátu. S ohledem na nezbytnost vazby na záznamy jmenných i věcných autorit budou záznamy vytvářeny v systému ALEPH 500. Spolupříjemce (ÚISK) bude pro tento účel vybaven klientem systému ALEPH 500. Základním formátem bude MARC 21. Sklizeň externích metadat ve formátu Dublin Core i zpřístupnění záznamů obou oborových bran vytvořených v ALEPHU ve formátu MARC 21 pro zájemce o data ve formátu Dublin Core budou zajištěny díky podpoře protokolu OAI-PMH v rámci systému ALEPH 500 (verze 16 a vyšší).

Sada metodických příruček pro tvorbu oborových informačních bran v ČR

Na výše popsaná strategická rozhodnutí navázala příprava metodických příruček pro tvorbu oborových informačních bran v ČR. Jak již bylo uvedeno, tyto příručky jsou univerzálně využitelné pro tvorbu oborových bran v ČR, nejen pro tvorbu oborových bran pro obory hudba a knihovnictví a informační věda. Doladěna byla příručka *Návrh požadavků na metadata používaná pro tvorbu oborových informačních bran v České republice*. Nově byly vytvořeny příručky *Úvodní metodická příručka pro tvorbu oborových informačních bran* a *Instrukce pro oborové informační brány v ČR: Pracovní listy pro popis webových informačních zdrojů*. Všechny příručky jsou prozatím k dispozici na stránkách JIB v rubrice oborové informační brány. Po praktickém ověření v roce 2005 budou vydány tiskem.

Uchazeč: Národní knihovna České republiky
Název projektu : Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu : koordinace,
hudba, knihovnictví a informatika
Řešitel: PhDr. Bohdana Stoklasová

Věcné zpřístupnění

Doladění skupin Konspektu pro jednotlivé obory je důležitým předpokladem pro zahájení tvorby dalších oborových informačních bran , stejně jako vývoj a aplikace nástrojů pro řízenou indexaci v různých oborech a přidělování anglických ekvivalentů v rámci věcných autorit.

Podrobnější informace o výsledcích řešení projektu i o čerpání přidělených finančních prostředků v roce 2004 jsou obsaženy v připojených přílohách:

Příloha 1: Příručka *Návrh požadavků na metadata používaná pro tvorbu oborových informačních bran v České republice*

Příloha 2: Příručka *Úvodní metodická příručka pro tvorbu oborových informačních bran*

Příloha 3: Příručka *a Instrukce pro oborové informační brány v ČR: Pracovní listy pro popis webových informačních zdrojů*

Příloha 4: Cestovní zprávy z cest M. Balíkové a R. Papíka částečně hrazených z projektu

Příloha 5: Podrobný rozpis čerpání finančních prostředků SRU v roce 2004

Uchazeč: Národní knihovna České republiky
Název projektu : Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu : koordinace, hudba, knihovnictví a informatika
Řešitel: PhDr. Bohdana Stoklasová

F3 D

Kalkulace uznaných nákladů projektu za rok 2004, včetně podrobného zdůvodnění jednotlivých položek

Položky hrazené z účelové podpory

Příslušná část mezd nebo platů zaměstnanců odpovídající jejich úvazku na řešení

Osobní příplatky pracovníků NK, kteří v rámci projektu koordinovali jednotlivé oblasti (bližší specifikace odpovědností viz F_C), byly z prostředků dotace navýšeny o 600 Kč/měsíc (pro období červenec-prosinec 2004 činil součet navýšení osobních příplatků pro jednoho pracovníka 3 600 Kč, součet pro všechny pracovníky činil 18 000 Kč).

Ostatní osobní náklady nebo výdaje na základě dohody o pracovní činnosti

Oproti původnímu předpokladu byly v rámci dohod o pracovní činnosti realizovány pouze činnosti spojené s metodikou tvorby oborových informačních bran a položka byla čerpána pouze ve výši 33 000 Kč. Ostatní práce byly rozloženy mezi více pracovníků a provedeny v rámci dohod o provedení práce. Tím došlo zároveň k úspoře v položce povinné zákonné odvody (viz dále).

Ostatní osobní náklady nebo výdaje na základě dohody o provedení práce

V rámci dohod o provedení práce byly zajišťovány činnosti spojené s tvorbou oborových informačních bran specifikované v F3_C. Šlo o metodiku věcného zpřístupnění a úpravy záznamů, dále pak o položení základů pro tvorbu oborových informačních bran pro obory knihovnictví a hudba. Činnosti zajišťovali odborní pracovníci NK i externí pracovníci a celkem za ně bylo z dotace vyplaceno 135 000 Kč.

Povinné zákonné odvody bez FKSP, povinné zákonné odvody do FKSP

byly kalkulovány pro mzdy a část prací provedených v rámci dohod o pracovní činnosti. Vzhledem k realizaci většiny prací v rámci dohod o pracovní činnosti došlo k úspoře 26 150 Kč v položce povinné zákonné odvody bez FKSP. Tato částka byla na základě povolení MŠMT (viz příloha 5) převedena do položky služby. Povinné zákonné odvody do FKSP se vztahují pouze k položce mezd a v roce 2004 dosáhly výše 360 Kč. Úspora 2 640 Kč byla na základě povolení MŠMT (viz příloha 5) rovněž převedena do položky služby.

Náklady nebo výdaje na zveřejnění výsledků projektu

Náklady na zveřejnění výsledků projektu ve výši 50 000 Kč pokryly především přípravu www stránek v rovině grafické i technické. Tištěné publikace budou vydány po praktickém otestování v nich obsažených informací v roce 2005.

Cestovní náhrady

Cestovní byly čerpány ve výši 45 000 na částečnou úhradu zahraničních cest M. Balíkové a R. Papíka vztahujících se k řešení problematice. Podrobnosti jsou obsaženy v cestovních zprávách (viz příloha 4)

Náklady nebo výdaje na služby využívané v přímé souvislosti s řešením projektu

Prostředky převedené do položky služby z položky Povinné zákonné odvody bez FKSP, povinné zákonné odvody do FKSP byly čerpány na úhradu instalace a implementace Oracle Application Serveru (celková výše 29 036 Kč).

Položky hrazené z prostředků příjemce

Příslušná část mezd nebo platů zaměstnanců odpovídající jejich úvazku na řešení

Uchazeč: Národní knihovna České republiky
Název projektu : Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu : koordinace,
hudba, knihovnictví a informatika
Řešitel: PhDr. Bohdana Stoklasová

NK uhradila příslušnou část mezd svých zaměstnanců odpovídající jejich úvazku na řešení. Podrobnosti jsou uvedeny v tabulkové části.

Náklady na spotřební materiál

vynaložené NK v souvislosti s řešením projektu (papír pro přípravu materiálů o JIB, cartridge do tiskáren pro tisk materiálů o JIB + další kancelářský materiál) činily 20000 Kč.

Náklady na drobný hmotný majetek

vynaložené NK v souvislosti s řešením projektu (údržbu pracovních stanic a vybavení kanceláří využívaných pro řešení projektu) činily 30000 Kč.

Další provozní náklady

Do dalších provozních nákladů byly zahrnuty režijní náklady související se zabezpečením projektu podle míry jejich využití pro projekt. Jednalo se o údržbu budovy Klementina, v níž jsou situovány kanceláře pracovníků podílejících se na projektu, servery a pracovní stanice využívané pro projekt. Dále byla zahrnuta příslušná část nákladů na svícení, topení, úklid atd. Pro realizaci projektu bylo nutné kvalitní připojení k internetu a využívání vnitřní sítě v NK. Poměrná část nákladů pro období červenec-prosinec 2004 činila 70000 Kč.

Specifikace a zdůvodnění změn – viz položky *Povinné zákonné odvody bez FKSP, povinné zákonné odvody do FKSP a Cestovní náhrady*

Uchazeč: Národní knihovna České republiky
Název projektu : Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu : koordinace,
hudba, knihovnictví a informatika
Řešitel: PhDr. Bohdana Stoklasová

.....
jméno a příjmení statutárního zástupce uchazeče

.....
podpis

razítko

.....
jméno a příjmení řešitele

.....
podpis

Uchazeč: Národní knihovna České republiky
Název projektu : Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu : koordinace,
hudba, knihovnictví a informatika
Řešitel: PhDr. Bohdana Stoklasová

Uchazeč: Národní knihovna České republiky
Název projektu : Koordinovaná tvorba oborových informačních bran pro oblast výzkumu : koordinace,
hudba, knihovnictví a informatika
Řešitel: PhDr. Bohdana Stoklasová